

pútnický list

jún 2018

aktuality a zaujímavosti pútnického turizmu na Slovensku

POŽITAVIE, TEKOV A HONT

TOPOLČIANKY

Pútnické miesto Nitrianskej diecézy zasvätené Karmelskej – Škapuliarskej Panne Márii leží na hornom Požitaví.

Historické pramene Topolčianok spomínajú tri kostoly na území obce. Prvý kostolík bol postavený na hradištnej osade na Hrádzi. Pri ňom bola zvonica a na nej 50 kg vážiaci zvon. Hrádza, ako aj ostatné osady na vyvýšených miestach v okolí Topolčianok zanikla plienením Tatárov r. 1241. Obyvateľstvo sa sťahlo k colnej pevnosti – základu dnešného kaštieľa.

Druhý kostolík dal postaviť Mikuláš z Topolčianok z rodu pánov Topolčianskych. Plán kostola dal vyhotoviť v talianskom mestečku Gandria v roku 1342 u staviteľov Tadea a Verda. Stavbné práce na kostole trvali 9 rokov a boli ukončené v roku 1351. V tom istom roku, po žatve, kostolík vysvätil mních svätobeňadického opátstva páter Juraj. Prvým kňazom bol otec Kazimír z Hontu, o ktorom kronikár píše, že rozprával plynule po slovensky, latinsky a maďarsky. Kostolík ležal smerom na juh od pevnosti pred priechom dnešného kaštieľa. Bol postavený z kameňa v gotickom slohu a zasvätený svätej Anne.

Tretí kostol, zasvätený sv. Kataríne Alexandrijskej, slúžiaci veriacim v súčasnosti, je postavený v klasicisticko-barokovom slohu. Územie, na ktorom stojí, sa v čase výstavby menovalo "Vršok". Dal ho postaviť gróf Karol Keglevich a jeho brat biskup Žigmund Keglevich, Projekt vypracoval vtedajší slávny bratislavský architekt Melchior Hefele, ktorý

v Bratislave projektoval dnešný primaciálny palác – ako sídlo ostrihomskeho arcibiskupa. Stavba kostola bola započatá v roku 1776 a ukončená v roku 1779, kedy bol i konsekrovaný. Starý kostolík pri pevnosti – na území parku doslúžil. Po 433 ročnej existencii a službe veriacim bol zrúcaný. Najskôr však boli z neho prenesené vzácne časti do nového kostola a to - mramorové časti starého oltára, cenná medená krstiteľnica na mramorovom podstavci, reliéf Jána Topolčianskeho -Turkobijca a niekoľko obrazov a tiež oba 50 kg zvony zo zvonice a 150 kg z kostola. Obraz patrónky kostola sv. Kataríny, maľoval maliar Hubert Alexander Maurer, na objednávku Karola Keglevicha v roku 1784, podľa menšieho obrazu umiestneného v starom gotickom kostolíku. V kostole sa nachádzajú náhrobné tabule grófa Karola Keglevicha a Adely Zichyovej.

Kostol sa stal vyhľadávaným pútnickým miestom, po tom, čo bol do neho prenesený obraz Karmelskej Panny Márie z kaplnky miestneho kaštieľa. Uctievanie škapuliara má v Topolčiankach hlbokú tristoročnú tradíciu. Bratstvo Panny Márie Škapuliarskej, s povolením pápeža Inocenta XI. (1676 - 1689), založil na sviatok Panny Márie Karmelskej, 16. júla 1686, arcibiskup Juraj Szechenyiho (Sečeni), na podnet grófký Alžbety Erdódiovej z rodu Rákociovcov. Pápež zároveň poslal grófke obraz Panny Márie Škapuliarskej v striebornom ráme s relikviám. V sedemdesiatych rokoch 20. storočia bol obraz z kostola odcudzený a dnes sa tu nachádza jeho kópia.

V roku 2012 udelil nitriansky biskup Mons. Viliam Judák Kostolu sv. Kataríny Alexandrijskej titul diecéznej svätej Panny Márie z Hory Karmelskej.

Púť v Topolčiankach sa koná každoročne v druhú júlovú nedeľu (na sviatok Panny Márie Karmelskej - 16. júl). Súčasťou púte je i tradičný obrad zverenia dievčat Panne Márii Karmelskej.

Text bol prevzatý z webovej stránky Rímskokatolíckeho úradu v Topolčiankach a www.putnickemiesta.sk

PÚTNICKÉ MIESTA POŽITAVIA, TEKOVA A HONTU

Pozba - Studnička

Požitavie

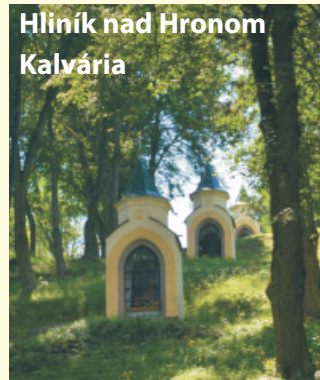
Dolný Ohaj
Dvory nad Žitavou
Nová Ves nad Žitavou
Pozba - Studnička
Vráble
Tesárske Mlyňany
Topolčany
Topolčianky
Zlaté Moravce

Tekov, Hont

Bíňa
Demandice - Hýbecký majer
Dudince
Hliník nad Hronom
Hronský Beňadik
Levice
Nová Baňa - Kohútovo
Šahy
Vyškovce nad Ipľom
Žarnovica
Žiar nad Hronom

Hliník nad Hronom

Kalvária

info o pútnických miestach na: www.putnickemiesta.sk

POŽITAVIE, TEKOV A HONT

NOVÁ BAŇA - KOHÚTOVO

Mariánske pútnické miesto Kohútovo leží v horskej dolinke, vzdialenej asi 20 minút chôdze od stredu mesta Nová Baňa. Sem prichádzajú mariánski ctitelia zblízka i zďaleka v mesiaci máji a v nedeľu po sviatku Narodenia Panny Márie a hľadajú útechu v každodennom životnom boji.

Dejiny tohto pútnického miesta sa nezachovali len v ústnej podobe, ale dostupné sú aj písomné záznamy. Karol Dodek, novobanský kováč, maliar a národovec v roku 1900 o Kohútove píše (uvádzame v pôvodnej verzii):

„... Známo je, že roku 1863 bola náramne veľká suchota, ktorá po celom Uhorsku panovala a zvlášte Novú Baňu navštívila. Bolo to 5. augusta 1863. Pásli dietky ovce v Kohútove a jako sa stáva, že niektorá ovca začne pri pasení hrabať zem, tak aj tu začala jedna hrabať nohou suchučkú pastvu, čo dlhšie trvalo. Pastieri upozornení ustavičným hrabáním pokračovali sami v hutaní, a ajhľa vyvrela voda čerstvá, čistá, a to v mieste takom, kde ani v časoch mokrých nevyvierala. Nevýslovnou radosťou naplnilo to obyvateľov okolitých, ktorí vodu zďaleka nosiť museli a už sa im pre suchotu ani tej nedostávalo.“

Na poďakovanie zavesil kosi na najbližšiu čerešňu obrázok na papieri namaľovaný, predstavujúci bl. Pannu Máriu. ... Od roku 1864 nielen domáci, ale aj cudzí prichádzali vodu tú užívať od všelijakých nemocí, od ktorých mnohí aj oslobodení boli, ba niektorí hovorili, že videli zjavenie, následkom čoho i viac nábožných prívodov (sprievodov) sem prišlo. Následkom týchto udalostí zriadila sa spoločnosť „Marianska“, ktorá mala za cieľ toto miesto udržiavať, okrášľovať a časom z príspevkov aj kostolík vystaviť.

Zbožný novobanský obyvateľ George (Juraj) Nemčok dal postaviť kamennú sochu Panny Márie predstavujúcu Nepoškvrnené Počatie, pri nej po stranách dvaja anjeliškovia a tiež dve veľké lampy. Socha bola posvätená 3. septembra 1865 na sviatok Anjelov strážcov, posvätil ju farár Alexej Peťko (Alexius Petyko).“

Zachované sú výpovede viacerých ľudí, ktorí potvrdili buď uzdravenie z chorôb alebo nejaké znamenie. Kohútovo začali navštevovať mnohí pútnici, preto banskobystrický biskup J. E. Štefan Moyzes nariadil v tejto veci vyšetrovanie. Prvé sa konalo 5. novembra 1865 a druhé 22. mája 1866. Medzi inými sa prihlásilo aj 12 svedkov, ktorí pod prísahou potvrdili mnohé videnia a zázraky. Po prešetrení svedectiev J. E. biskup Štefan Moyzes pripisom zo dňa 13. júna 1866 vyhlásil sochu Panny Márie postavenú v Kohútove za milostivú a všetky pobožnosti na tomto mieste, či už súkromné alebo verejné potvrdil za dovolené. Prvá púť bola dňa 1. júla 1866 na VI. nedeľu po Sv. Duchu (podľa vtedy platného Tridentského usporiadania cirkevného roka), ktorú viedol a usporiadal novobanský pán farár Alexej Peťko (Alexius Petyko). Vtedy navštívilo milostivé miesto v Kohútove asi 4000 ľudí z Novej Bane a okolia procesiou z Farského kostola.

Dňa 17. mája 1869 pán farár Alexej Peťko požehnal základný kameň stavby novej kaplnky a 12. septembra 1869 bola slávnostne požehnaná. Veľká púť tu bývala každý rok v nedeľu po sviatku Narodenia Panny Márie. Od roku 1939 sa koná aj druhá veľká púť, vždy v nedeľu po 24. máji. Túto púť povolil na žiadosť Novobančanov banskobystrický biskup Msgr. Marian Blaha.

Počas 40 ročného komunistického režimu bola účasť na púťach vládnucou vrstvou všemožne obmedzovaná. V čase púti sa poriadali rôzne odpúťvacie akcie pre rodiny a deti a procesie mestom boli zakázané. Napriek všetkým snahám sa počet pútnikov znížiť na minimum nedarilo. Keď v roku 1994 putovala na Slovensku putovná socha Fatimskej Panny Márie, táto socha zvala aj do Kohútova 6. mája 1994 v sprievode diecézneho biskupa Mons. Rudolfa Baláza, množstva kňazov a obrovského počtu veriacich a slávila sa tu svätá omša.

Kohútovo tak ako kedysi, aj dnes láka množstvo veriacich, aby tu zložili svoje bolesti trápenia, ale aj radosti. Areál pútnického miesta v Kohútove slúži ako miesto pokoja, modlitby a oddychu pre každého, kto sem zavíta. Každoročne sa na púťach v máji a v septembri zúčastňuje veľké množstvo ľudí a sú sem pozývaní vynikajúci kazatelia, aby spolu s pútnikmi oslávili a uctili si našu nebeskú Matku Pannu Máriu. Termín jarnej aj jesennej púte je vždy spresnený vo farských oznamoch.

Viac informácií je k dispozícii na stránke www.novabana.fara.sk.

PO STOPÁCH SLOVANSKÝCH KOREŇOV

V našej rubrike o pútnických cestách v zahraničí by sme Vám radi predstavili iniciatívu medzinárodnej pútnickej cesty, ktorá vznikla na neďalekej Morave. Volá sa Evropská kultúrna stezka sv. Cyrila a Metoděje (EKSCM) a jej centrála sídli v Zlíne. Cesta sa postupne rozvíja, v budúcnosti by mala spájať Velehrad s dvoma významnými mestami: Prahou a Solúnom. Pútnická cesta prechádza aj územím Slovenskej republiky. Na rozvoji tohto projektu spolupracujú viaceré slovenské úrady, organizácie a univerzity v prihraničných regiónoch.

Cyrlometodská cesta vznikla s cieľom zamerať sa na putovanie po stopách slovenských predkov. Jednotlivé trasy smerujú na významné pútnické miesto Velehrad z rôznych strán, pričom sa využívajú značené trasy Klubu českých a slovenských turistov, ktoré sú vhodné najmä na pešie putovanie. Sú otvorené nielen pútnikom, ale všetkým, ktorí chcú poodhaliť tajomstvo európskej kultúrnej identity a odkaz sv. Cyrila a Metoda, v ktorom sa spája múdrosť jazyka, poriadok zákona a úcta k druhým. Spájajú pútnické miesta a zároveň prinášajú informácie o hmotnom i nehmotnom kultúrnom dedičstve ranného stredoveku.

V súčasnosti EKSCM na svojom portáli: www.cyril-methodius.eu ponúka na Morave tieto trasy: Český Tešín – Pustevny (67,5 km), Pustevny – Velehrad (variant č. 1 = 131 km, variant č. 2 = 159km), Vranov – Velehrad (100 km), Svätý Kopeček – Velehrad (112 km), Sv. Hostýn – Zlín – Velehrad (75 km), Zlín – Luhačovice – Velehrad (60 km)

Na Slovensku sú to tieto pútnické cesty: Šaštín – Velehrad (109 km), Dražovce – Nitra –

Močenok (27,5 km), Nitra – Močenok (17,5 km)

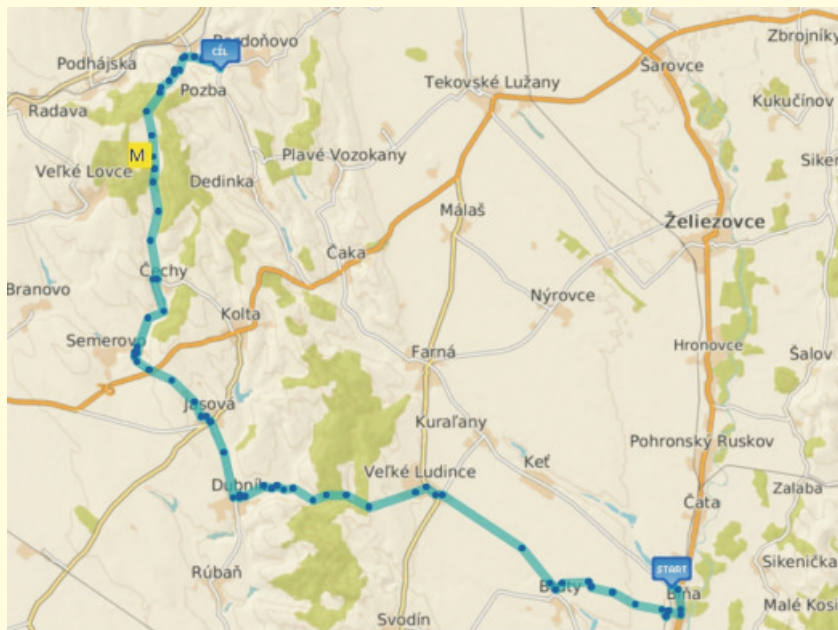
Putovanie týmito chodníkmi v centrálnej časti Európy sa stáva nádherným fenoménom pripomenutia a oživenia kresťanských koreňov a hodnôt Európy. V dnešnej dobe zľahčovania našej starobylej duchovnej tradície môže byť pevným základom znovuoobjavenia trvalých kresťanských hodnôt. Spôsob, akým sa nám táto tematicky orientovaná medzinárodná pútnická cesta prihovára, je rovnako, ako vo svojej dobe hlaholika, blízky a zrozumiteľný najmä Slovanom, preto neváhajte vyraziť – smer je daný – Velehrad!

(zdroj: www.cyril-methodius.eu)

Na bicykli z Tekova (Hontu) – alebo cyklopút z Bíne do Pozby alebo naopak

Pomerne rovinný kraj je ideálny na nenáročný cyklopút v rozsahu cca 40 km, ktorou spojíme dve sväté studničky - v Bíni a v Pozbe. Cestou Vám predstavíme aj zaniknutý kláštor Bratov Pavlínov a v závere môžete okúsiť jedinečnú kúpeľnú vodu v Podhájskej.

Začíname v dedinke Biňa, ktorá sa nachádza asi 20 km severne od Štúrova.

Dedinka s kostolom Panny Márie (z roku 1217) a so zaniknutým kláštorom premonštrátov, ktorý sa radí medzi najkrajšie neskororománske kostoly na Slovensku, je preniknutá dávnymi príbehmi, legendami aj rozprávkami. Toto miesto kedysi obopínala obrovská sústava troch mohutných valov a priekop na ploche zhruba 110 hektárov. Pozostatky tohto opevnenia z 10. stor. je možné dodnes vidieť na severnom okraji obce. Legendárny je aj príbeh Húnov, ktorí práve v Bíni zakopali poklad. Šlo o 108 zlatých mincí, ktoré im Byzantská ríša posielala ako tribút za neútočenie. Poklad sa tu podarilo náhodne objaviť v roku 1964 a v rámci Európy patrí dodnes k najrozsiahlejšiemu nálezu zlatých mincí z 5. storočia. K dávnym, ale pravdivým patrí aj príbeh Valérie Rudasovej, ktorej prirodzený pôvab tak zaujal budapeštianskeho maliara Kálmána Moskóa, že ju so súhlasom jej rodičov v roku 1939 portrétoval celé dva týždne. V roku 1940 sa jej portrét dostal aj na bankovku vtedajšieho Maďarska.

No a ten pútnický príbeh sa viaže ku kaplnke na okraji obce. Tu sa nachádza tzv. Svätá studňa. Príbeh o nej rozpráva, že ju objavil sv. kráľ Ladislav, keď unikol pred svojimi prenasledovateľmi. Hľadal

pomoc pre svoje smädné vojsko. Zapichol svoj meč do zeme a prosil Pannu Máriu v modlitbe o pomoc. Keď meč vytiahol zo zeme začal vytekať prameň. Neskôr sa v jeho blízkosti viackrát zjavila Panna Mária.

Toto miesto však iná legenda spája aj s iným veľkým kráľom – sv. Štefanom. Ten tu vraj bol pasovaný za rytiera.

Súčasná tehlová kaplnka Lurdskej Panny Márie (z roku 1928) bola postavená na mieste staršej drevenej kaplnky, ktorá však v roku 1925 zhorela. Oficiálne púte sa konajú na Svätodušný pondelok, slávnosť Nanebovzatia Panny Márie (15. augusta), vtedy je púť spojená s miestnou dožínkovou oslavou v krojoch a 8. septembra (Slávnosť mena Panny Márie).

Za návštevu iste stojí aj rotunda z 13. stor. zasvätená 12-tim apoštolom. Nachádza sa západne od kostola, v jeho areáli. Kostol a rotunda sú v súčasnosti prístupné verejnosti.

Z Bíne do Pozby Vás bude viesť cesta na obec Bruty a potom spevnený chodník končiaci v obci Veľké Ludince. Odtiaľ pôjdete neznačenou ale spevnenou cestou smerom na obec Dubník, cez horárňu, cez horárňu, zhruba po 800m, odbočíte doprava na asfaltovú/panelovú cestu, ktorá Vás dovedie do Dubníka. Pokračujete po asfaltovej ceste, ktorá spája obce Jasová, Semerovo, Čechy. Za dedinkou Čechy Vás cesta (vpravo – smerom na obec Belek) privedie ku kláštoru Mariačalád (Mariánska Čelad).

Kamenný kostol bol postavený a zasvätený Panne Márii Pomocnici kresťanov a existoval už od roku 1331 v župe Bars (maďarsky pôvodný názov) na území Ostrihomskej diecézy, blízko dediny Kisbelleg (maďarský pôvodný názov). Mníchom z rádu sv. Pavla I. pustovníka bol venovaný pozemok v roku 1512. Kláštor v Családe bol postavený približne v tom čase. Založenie kláštora potvrdil v roku 1517 kráľ Ľudovít II. V listine sa nachádza Mariánska Čelad pod menom Zalát. Prídavné meno „Mariánska“, dostala až neskôr v čase, keď už bol kostol a kláštor zasvätený ku cti Panny Márie. Vpád Turkov okolo roku 1550 a následné prenasledovanie prinútilo mníchov odísť do kláštora v Lefantovciach.

Pavlíni bývali v Mariánskej Čeladi viac ako 200 rokov. Venovali sa modlitbe, vede a hospodárstvu. Prispievali tak k rozvoju celého kraja. Kláštor počas nebezpečenstva slúžil aj ako ochrana pre ľudí a v čase mieru ako svätyňa. V roku 1749 sa začalo s opravou zničených kláštorných múrov. Dokončili však už len kostol - v roku 1782. Dvojvežový kostol, podobný tomu v Šaštíne, bol počas vojny veľmi poškodený, čo prispelo k jeho zániku. Časti kláštora ďalej zdevastovali tým, že ho používali ako sklad obilia a ako ovčinec. Pod kláštorom sa zachovala bohatá sieť únikových chodieb, ktoré sa využívali počas vojen s Turkami. Po zrušení reholí Jozefom II. v roku 1786 zanikol aj kláštor v Mariánskej Čeladi. Pavlíni sa sem už nevrátili.

Po preskúmaní ruín kláštora Vás cesta bezpečne privedie k pútnickému miestu v chotáre obci Pozba – k tzv. Svätej studničke (očný prameň) a kaplnke. Tu sa teda môžete osviežiť nielen na duši, ale i na tele. Na tomto mieste sa údajne zjavila Panna Mária. Je to príjemné odpočinkové miesto, na ktorom sa v minulosti často zastavovali pútnici smerujúci do pavlínkeho kláštora. Prvé kaplnky vznikli vraj už v roku 1470. Dnešné stavby pochádzajú zo začiatku 20. stor. Neogotická kaplnka zasvätená Matke Božej nad záračným prameňom bola postavená z milodarov pútnikov v roku 1926. V interiéri kaplnky sa nachádza neogotický oltár so sochami Božského Srdca Ježišovho a Nepoškvrneného Srdca Panny Márie, socha sv. Františka a drevený procesiový kríž.

Kalvária na svahu nad studničkou má 15 zastavení, ktoré sú v podobe obrazov zavesené na okolité stromy. Pri kaplnkách sa nachádza aj Lurdská jaskyňa. Vedľa nej stojí Božia muka s obrazom Najsvätejšej Trojice.

Od mája do konca októbra sa tu vždy v nedeľu o 11.00 hod. koná svätá omša, v zimnom období prvú nedeľu v mesiaci (o 11.00 hod.)

Záver cesty môžete zvoliť podľa Vašich predstáv – buď prejdete lesným chodníkom do obce Pozba, alebo zabočíte do Podhájskej po spevnenom chodníku cez obec Belek.

(zdroje: www.teraz.sk, www.putnickemiesta.sk, www.zitava.sk, www.studnickapozba.sk)

Súčasnú, "modernú" putovanie inšpirované najmä Caminom (Svätojakujská cesta) sa orientuje najmä na symbol mušle. Púte však v sebe niesli aj iný - dôležitejší symbol, znak - kríž. Kríž bol v čele pútnikov, ktorí kráčali na rôzne pútnické miesta v našich končinách: na Slovensku, Poľsku, Česku.

Týmto spôsobom pútnici vydávali svedectvo o viere verejnosti. Idúc po verejných cestách, z dedinky do dedinky, tento obraz predstavoval stáročiami putujúcu Cirkev v znamení Kristovho kríža, Spasiteľa sveta. Dokážeme aj my, súčasní pútnici, vydávať svedectvo o Kristovi, o našej viere? Nestala sa z našej uskutočnenej púte len milá spomienka, ktorou sa skôr pochválime na FB, než by sa stala živým svedectvom v každodennom živote?

Z uskutočnených sociologických a psychologických prieskumov je zrejme, že veľká väčšina tých, ktorí prežili pešiu púť, ju hodnotia ako intenzívny zážitok, niektorí ako významný duchovný impulz.

Nenechajme zhasnúť toto svetlo, ktoré sme dostali. Nezabudnime, že tým skutočným symbolom každej púte je svedectvo života. Vydávať svedectvo je rovnako náročné ako pešo kráčať 30 km vo vetre či na slnku. Možno nás opäť pohlcuje každodenný program a nie je ľahké prekonať prekážky, ale nevzdávajme sa - budme otvorení pozvaniam hovoriť o našich skúsenostiach z putovania, zapájajme sa do verejných aktivít - tak sa staneme nielen pútnikmi, ale aj „modernými“ apoštolmi sveta okolo nás.

„STRATENÉ“ PÚTNÍCKÉ MIESTA - Lúčnica nad Žitavou – Vajkovská studnička

sa na neistej pôde a vytiahli gazdu aj pluh. Na mieste, kde sa za jeho záchranu postavila kamennú studničku. Čoskoro sa po kraji rozšírila novina, že voda zo studničky pomáha chorým. Navštevovali ju najmä matky s chorými deťmi. Liečivé účinky mala vraj najmä na očné choroby. No nielen chudobní hľadali v tomto prameni zdravie. Legenda hovorí, že sa tu uzdravila aj veľkomožná pani z miestneho kaštieľa. Jej rodina postavila pri studničke kaplnku.

Príbeh z minulosti doplnia aj jeden nedávny. O lavičkách v areáli studničky. Pochádzajú totiž z Prezidentskej záhrady v Bratislave. Pri jej rekonštrukcii mali lavičky „odísť“ do zberu. Avšak miestny rodák z Lúčnice zariadil ich prevoz na toto miesto, a tak i dnes prinášajú pohodu putujúcim.

Dostanete sa sem takto: Na začiatku obce Vajky nad Žitavou, v časti Lúčnica, zo smeru z Dyčky, odbočíte doprava a prejdete cez železničnú trať. Potom doprava popri potoku cez novovysadené stromoradie prídete až ku kaplnkám so studničkou.

zdroj: pieroaz55.blog.pravda.sk

skrýva v sebe príbeh o miestnom neúspešnom gazdovi, ktorý sa márne snažil zúrodniť pomerne vlhkú pôdu v poli v okolí Lúčnice. Jedného dňa pri oraní zapadol i s koňmi do mokrade. Gazda prosil nebo o záchranu. Koníkom sa podarilo vzoprieť to stalo, začal vyvieriť prameň. Gazdova rodinu tu z vdáčnosti

Topoľčianky žrebčín, **Hostovce** Topoľčianska zubria zvernica, **Malá Lehota** andezitové kamenné more, **Lovce** rozhľadňa, **Nevidzany** rozhľadňa, **Vieska nad Žitavou** Arborétum Mlyňany, **Veľké Vozokany** pamätník Vozokanský lev, **Podhájska** termálne kúpele, **Veľké Lovce** múzeum, **Pohronský Ruskov** military múzeum, **Tekovské Lužany** židovské múzeum, **Šarovce** obecné múzeum, **Jur nad Hronom** múzeum ľudový dom, **Kalná nad Hronom** expozícia Dom bojovej slávy, **Nová Baňa** Pohronské múzeum, Starohutienský vodopád a rozhľadňa Háj, **Sklené Teplce** kúpele, **Vyhne** Vodný svet, **Žiar nad Hronom** Planetárium a Pamätná izba Dr. Štefana Moyzesa, **Bzenica** a Pamätná izba Andreja Kmeťa, **Ostrý Grúň** pamätná izba a pomníky NKP obetiam vojny

Zaujímavosti

HRADY, ZÁMKY, KAŠTIELE

Maňa kaštieľ a park, **Trávnica** kaštiele, **Hul** kaštieľ, **Dolný Pial** kaštieľ, **Želiezovce** kaštieľ, park a Pamätná izba Franza Schuberta, **Malé Vozokany** kaštieľ a park, **Levice** hrad, múzeum a hvezdáreň, **Žiar nad Hronom** hrad Šášov, **Kremnica** hrad a múzeá, **Žarnovica** hradný palác a hrad Revište

Topoľčianky zámok a park, **Zlaté Moravce** kaštieľ, múzeum a mauzóleum, **Hostie** hrad Hrušov, **Jedľové Kostolany** Živánska veža, **Slačany** kaštieľ, **Beladice** kaštiele a parky, **Nová Ves nad Žitavou** kaštieľ a park, **Vráble** kaštieľ a múzeá, **Žitavce** kaštieľ, **Vajka nad Žitavou** kaštieľ, **Michal nad Žitavou** kaštieľ,

zaujímavé SAKRÁLNE SKVOSTY

Ladomerská Vieska Kostol Krista Kráľa, **Jastrabá** Kostol sv. Michala archanjela, **Kopernica** Kostol sv. Martina, **Lúčky** Kostol sv. Mikuláša, **Starý Tekov** Kostol Nanebovzatia Panny Márie, **Nemčíňany** Kostol sv. Michala, **Veľké Vozokany** Kostol sv. Mikuláša, **Horný Pial** Kostol narodenia Panny Márie, **Hronovce-Čajakovo** Kostol Najsvätejšieho Spasiteľa, **Ondrejovce**

Kaplnka navštívenia Panny Márie a Kostol sv. Ondreja, **Hodruša-Hámre** Kostol Kostol sv. Mikuláša, **Hronovce** Kostol sv. Salvátora, **Starý Tekov** Kostol nanebovzatia Panny Márie a slovanské hradisko

Kedy ste začali objavovať stredoveké kostolíky? Aký bol Váš príbeh?
Záujem o stredoveké kostolíky, najmä tie menej známe, prišiel spolu s nájdením viery. Stelesňovali prepojenie histórie a kresťanstva, navyše išlo často o tie najstaršie zachované stavby v obciach a mestách. Okrem toho malé stredoveké kostolíky ponúkajú návštevníkom úžasnú ukážku pokory a jednoduchosti a otvárajú tak okno do minulosti a do myslenia našich predkov.

Kedy ste založili webovú stránku apsida.sk? Ako často ju aktualizujete? Spolupracujete s niekým na jej forme, obsahu?

Internetovú stránku sme s manželkou spustili v júli 2008, takže čochvíľa oslávime jej jubilejnú 10. narodeniny. Stalo sa tak po asi dvoch rokoch príprav a fotenia kostolík. Túto formu sme zvolili kvôli tomu, že na internete bolo málo informácií o týchto stavbách a ak sa už aj našli, často boli zastarané alebo nepresné. Zhodou okolností sa tiež objavil jeden kamarát, ktorý nám s Apsidou vedel pomôcť z tej technickej stránky.

Každý týždeň prinášame profil nového kostolíka a aktualizujeme jeden starší. Okrem toho zverejňujeme aj ďalšie články, či už sú to aktuality týkajúce sa stredovekých kostolík alebo cestopisy alebo duchovné zamyslenia inšpirované týmito kostolíkmi. Obsahovo stránku naplňame spolu s manželkou, ale máme aj niekoľko profilov kostolík od externých autorov, čo nás teší.

Navštevujete niektoré miesta zámerne - podľa konkrétneho plánu, alebo je to skôr náhodne objavovanie?

Každý náš výlet je podrobne naplánovaný, dopredu si zisťujeme, aké stavby sú v okolí a vyberáme ich podľa priority a dopravných možností.

Texty k jednotlivým kostolom sú písané aj odbornou terminológiou. Prečo ste zvolili túto štylizáciu? Súvisí to aj s Vaším vzdelaním? Ste - aj s manželkou historici? :

Naším zámerom bolo od začiatku vytvoriť Apsidu ako zdroj overených informácií, ktoré budú môcť využívať napríklad aj žiaci a študenti či obce. Aj preto vždy uvádzame zdroje v podobe odbornej literatúry a štúdií zverejnených na internete. Odborné články či výskumné správy sú pre bežného človeka písané zložitým jazykom a často sú len veľmi ťažko dostupné. Na apsida.sk sa snažíme ich výsledky podať jednoduchšie a zrozumiteľnejšie a hádam sa nám to aj darí. Z tohto dôvodu hneď od začiatku bol súčasťou stránky stručný slovník odborných pojmov, ktorý pomáha návštevníkovi stránky zorientovať sa v terminológii.

Stredovek je plný symboliky, ktorej už dnes bežný veriaci nerozumie. Ako by sme mohli porozumieť reči stredovekých portálov, zdobení? Existuje nejaká publikácia pre verejnosť? Čo Vám pomáha porozumieť stavbe, zdobeniu týchto chrámov?

Stredoveká symbolika je rozhodne veľmi zaujímavá oblasť, ktorej ani odborníci stále úplne nerozumejú. Aj v súčasnosti sa vedú diskusie napríklad o liturgickej funkcii západných tribún alebo o zakomponovaní slnečného svetla prenikajúceho z okna či okien v istý deň do rozvrhnutia motívov nástenných malieb. V odbornej literatúre je k tejto téme napísané dosť a dosť. Nevieme o nejakej publikácii pre širokú verejnosť, rozhodne by sme ju však privítali.

Čo si myslíte o symbolike súčasných sakrálnych stavieb 21. storočia? Je aj ona "jazykom" viery?

Na Slovensku sa počas socializmu dlhé desaťročia stavalo len málo kostolov

v modernom duchu. Preto máme často istý problém so súčasnou sakrálnou architektúrou, keďže sa výrazne líši od našej tradičnej predstavy, ako by mal kostol vyzeráť. Táto predstava pritom vznikla ešte v stredoveku, najmä čo sa týka menších vidieckych kostolov, a udržala sa až do 20. storočia. Určite je však aj dnešná symbolika jazykom viery a v mnohom sa dokonca vracia k tým najstarším koreňom kresťanstva. Ide napríklad o často využívanú dispozíciu rotundy s centrálnym oltárom, okolo ktorého sa zhromažďujú veriaci a kňaz. Niektorým stredovekým prúdom je tiež blízka pomerne striedna výzdoba interiérov moderných kostolov.

Čo je podľa Vás posolstvom stredovekých kostolov, kláštorov pre modernú dobu?

Myslíme si, že je to najmä pokora, ktorá je krásne vyjadrená v malých a jednoduchých priestoroch vidieckych kostolík.

Stredovek a fresky...

Stredovek a úcta k svätým. Potreba nebeských patrónov. V Taliansku som v dedinke San Brizio neďaleko Spoleta, ktorú spravuje slovenský kňaz, videla unikátny stredoveký kostol, v ktorom boli viaceré fresky sv. Sebastiana (ochranca voči moru). Pochádzali z rôznych časových období. Podľa vysvetlenia: ľudia si vždy v čase moru vytvorili novú malbu (fresku) tohto svätca. Prekvapila ma vtedajšia úzka prepojenosť a dôvera ľudí ku svätcom. Dnes, v našich kostoloch, si už tak často „nemalujeme“ nebeských pomocníkov, orodovníkov. Nehovoriac o svätcoch napr. z 20. st... (v kostoloch nájdeme akurát tak sochu sv. Terezy z Lisieux - 19. st., sv. Jána Bosca - 19. st. a niekde obraz sv. Jána Pavla II, prípadne ešte sv. Matky Terezy - 20. st.). Akoby sme si vystačili s tými, ktorí tam sú ešte z dávnych čias, občas aj zapadnutí prachom storočí... čo si myslíte aj o tomto fenoméne našej súčasnej zbožnosti?

Stredoveké nástenné malby mali svoju nezastupiteľnú úlohu v časoch, keď prevažná väčšina populácie bola negramotná. Ľudia si tak nemohli prečítať Sv. písmo ani životopisy svätcov. Dnešní veriaci už túto možnosť majú a zrejme aj preto sa ustúpilo od takej výraznej obraznosti interiérov. Každý človek však vníma vieru inak a nepochybujem, že časť kresťanov by viac malieb, obrazov či fotografií svätcov privítala.

Máte ešte svoje "tajné" zatiaľ nesplnené "stredoveké - apsidovské" želanie? Kostol, ktorý chcete navštíviť? Máte nejaké konkrétne plány?

Ani po približne 12 rokoch fotografovania stredovekých kostolík nemôžeme ani zďaleka povedať, že sme ich už navštívili všetky. Stále nám desiatky a desiatky stavieb zostávajú na našom zozname a navyše nové objekty pribúdajú aj vďaka pokračujúcim výskumom. Dosaď nezrealizovaným plánom je celodenný výlet do Hronskeho Beňadika, aby sme mohli kláštorný kostol nafotiť dobre zo všetkých strán. Takisto by sme veľmi radi navštívili mnohé lokality v susednom Maďarsku.

A Váš obľúbený kostolík? Ktorý to je? Prečo?

Je pre nás veľmi ťažké vybrať len jednu stavbu, keďže k viacerým krásnym kostolíkmi nás viedu veľmi pekné spomienky. Preto by sme spomenuli hneď osem lokalít v abecednom poradí – Biňu, Dražovce, Haluzice, Klížske Hradište, Kšinnú, Lúčku, Pominovce a Sádok. A to sme určite ešte pár miestam ukrivdili...

POZVANIE
pre jednotlivcov i pútnické miesta

VSTÚPTE do Asociácie pútnických organizácií a prispejte k rozvoju, obnove a osvete putovania na Slovensku. Získate podporu a spoluprácu organizácií, ktoré pôsobia v oblasti pútnictva, dobrovoľníkov, rozšírite si prístup k informáciám, možnosť prezentácie aktivít napr. na veľtrhoch, internete, FB...

Pútnický list vydáva Asociácia pútnických organizácií.

Texty pripravili: Mgr. Mária Prekopová, František Turanský, Mgr. Žaneta Šušoliová

Fotografie: František Turanský, Ing. Vladimír Šušolík • Grafické spracovanie: Alfa a Omega, s.r.o.

Svoje postrehy, rady a pripomienky posielajte na adresu: putnickemiesta@gmail.com

Asociácia pútnických organizácií, Farský úrad, 913 31 Skalka nad Váhom I/41

NEPREDAJNÉ, VOĽNE ŠÍRITEĽNÉ